

Бублык М. И.

Национальный университет «Львовская политехника»

ПОКАЗАТЕЛИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОЦЕНКИ ТЕХНОГЕННОЙ ВРЕДОЕМКОСТИ В НАЦИОНАЛЬНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Резюме

Исследована система показателей по экономической оценке техногенного вреда от хозяйственной деятельности. Предложена методика расчета основных показателей техногенной вредоємкости. Проанализированы выпуск товаров и услуг по показателям техногенной вредоємкости (выбросо-, сбросо- и отходоємкости).

Ключевые слова: техногенный ущерб, национальное хозяйство, экономическая оценка, система показателей, техногенная вредоємкость.

Bublyk M. I.

Lviv Polytechnic National University

INDICATORS OF THE ECONOMIC EVALUATION OF THE TECHNOGENIC DAMAGE CAPACITANCE IN THE NATIONAL ECONOMY

Summary

The system of indicators for the economic evaluation of technogenic (man-made) damage of economic activity was investigated. The method of calculation of key indicators of technogenic damage capacitance has been proposed. The output of goods and services has been analyzed by the indicators of technogenic damage capacitance (the emissions, discharges and waste capacitance).

Key words: technogenic (man-made) damage, the national economy, economic evaluation, system performance, technogenic damage capacitance.

УДК 338.45:615.1

Гілета Ю. І.

Національний університет «Львівська політехніка»

ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ОСНОВІ ВИРОБНИЧИХ ФУНКЦІЙ У КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІТИКИ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ

У даній статті розкрито зміст сучасної політики імпортозаміщення у фармацевтичній галузі України. Проаналізовано динаміку товарної структури зовнішньої торгівлі фармацевтичними товарами у 2005-2013 рр. Побудовані виробничі функції для фармацевтичних підприємств дозволяють провести порівняльну оцінку ефективності використання виробничих ресурсів для фармацевтичних підприємств з різним рівнем диверсифікованості виробництва і виявити перспективи нарощування. Проведено аналіз диверсифікації видів діяльності фармацевтичних компаній.

Ключові слова: фармацевтичний ринок, імпортозаміщення, виробнича функція, підприємства, диверсифікація.

Постановка проблеми. Реформування вітчизняної економіки на основі принципів соціальної орієнтованості всіх суб'єктів господарювання неможливе без критичного перегляду основ розвитку фармацевтичної промисловості, критеріїв оцінювання проміжних і кінцевих результатів всіх учасників створення суспільної цінності на кожному з етапів формування доданої вартості. Фармацевтична промисловість у будь-якій країні є частиною системи охорони здоров'я і в певній мірі відображає стан розвитку господарюючих суб'єктів, якість інституційного середовища та ефективність ринкової інфраструктури – початальників фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів.

Впродовж більше ніж двох десятиріч державним органам влади так і не вдалося створити передумови для послаблення залежності фармацевтичної галузі від зростаючих обсягів імпортованих ресурсів і готової продукції, сировини, проміжних напівфабрикатів, медичного обладнання, лікар-

ських засобів. Ця проблема стала особливо актуальною на фоні знецінення національної валюти в нестабільному політико-правовому середовищі, що, в кінцевому підсумку, погіршує умови для формування інноваційного потенціалу фармацевтичної промисловості, послаблює темпи інноваційної діяльності фармацевтичних компаній, призводить до збільшення питомої ваги умовно-змінних витрат у собівартості реалізованої фармацевтичної продукції і зниження її конкурентних позицій за ціновою ознакою.

В останні роки загострення фінансової кризи в Україні, особливо після 2007 р., а також з моменту прийняття нових правил у фармацевтичному бізнесі у 2010 р. на основі GMP ця негативна тенденція має ще сильнішу дію, зважаючи не високу частку нетто-вартості основного капіталу у валюті балансу навіть на великих підприємствах, а також на погіршення структури маржинального доходу через низьку прибутковість виробництва фармацевтичної продукції і відсутність власних

фінансових ресурсів для впровадження інноваційних проектів з реновації фармацевтичного обладнання і для цілей системної реструктуризації галузі.

У зв'язку із виникненням загрозливих тенденцій, котрі призводять до зростання імпорту на фоні сповільненого економічного зростання, виникає потреба активізації заходів для реалізації політики імпортозаміщення на фармацевтичному ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основна ціль розвитку фармацевтичного ринку – забезпечення населення якісними і відносно недорогими лікарськими засобами вітчизняного виробництва. Імпортозаміщення – це процес скорочення або припинення імпорту певних товарів шляхом їх заміщення з внутрішнього товарного ринку країни аналогічними вітчизняними, адекватними та з більш високими споживчими властивостями і вартістю, не вище імпортних [1]. Таким чином, стратегія імпортозаміщення відповідає меті розвитку фармацевтичного ринку.

Засилля споживчого внутрішнього ринку імпортними товарами створює загрози економічній безпеці України та перешкоджає реалізації її національних інтересів. В цих умовах імпортозаміщення відіграє важливу роль у зменшенні імпортозалежності та забезпеченні економічної безпеки країни [2]. Одним із макроіндикаторів, що відображає особливості політики імпортозаміщення, є покриття експорту імпортом у динамічному аспекті. Тому у табл. 1 показана динаміка товарної структури зовнішньої торгівлі фармацевтичними товарами у 2005-2013 рр.

Домінуючою тенденцією, як показують дані табл. 1, є зростання обсягу імпорту фармацевтичної продукції за 2005-2013 рр., крім 2009 р. та 2013 р., коли спад, порівняно із попереднім роком, становив 14,2% та 6,71%, відповідно. Що стосується експорту, то зростання його обсягів за цей же період не перевищує 2%. Коефіцієнт покриття експорту імпортом протягом аналізованого періоду коливався у межах 12,32-16,11, що особливо небезпечно з фінансової точки зору в умовах зростаючої інфляції в Україні в 2013-2014 рр. і збільшенні витрат на обслуговування валютних платежів у господарському обороті фармацевтичної промисловості. Крім того, невисокі темпи зростання експорту яскраво відображають порівняно слабкі конкурентні позиції фармацевтичних товарів і послуг на закордонних ринках, недовість державних важелів управління експортним потенціалом і стимулювання розвитку інтелектуальної праці і високотехнологічних бізнес-процесів у суміжних галузях – хімічній промисловості, ІТ-технологій, біотехнологій тощо.

Обсяги продажу лікарських засобів вітчизняного виробництва в 2010 році у грошовому вираженні становили 24,5%, імпортного – 75,5%; у натуральному вираженні: вітчизняного виробництва –

69%, а іноземного – 31% [4]. Для цілей забезпечення населення України життєво важливими, ефективними, якісними та економічно доступними ліками необхідна довгострокова соціально-орієнтована стратегія імпортозаміщення на кожній із ланок створення суспільної цінності і відтворення капіталу, включаючи постачання, виробництво, збут. Про це йдеться у проекті Концепції Державної цільової програми «Розвиток імпортозамінних виробництв в Україні та заміщення імпортованих лікарських засобів вітчизняними, у тому числі біотехнологічними препаратами та вакцинами», реалізація якої дасть змогу до 2021 року задовольнити внутрішній попит в лікарських препаратах вітчизняного виробництва на у грошовому виразі не менш ніж на 50%, а в натуральному – на 85% [4]. У 2013 році близько 65% обсягу фармацевтичного ринку України склали препарати вітчизняного виробництва, на що вплинула стратегія імпортозаміщення [5].

Хоча станом на вересень 2013 року ліцензії на імпорт лікарських засобів в Україні отримали 167 суб'єктів господарської діяльності, котрі мають право на імпорт 31,323 тис. торгових найменувань лікарських засобів [6], проте реальний вклад тих підприємств у загальному покритті експорту імпортом буде залежати від швидкості освоєння ними закордонних ринків і конкурентних переваг товаровиробників як за ціновою ознакою, так і якісними параметрами. На думку учасників фармацевтичного ринку, обкладання ПДВ на лікарські засоби при ввезенні їх на митну територію України за ставкою 20% може призвести до подорожчання імпортних лікарських засобів на 60-80% [7]. Це означає, що імпортні товари на вітчизняному ринку стають дорожчими, але подібні бар'єри щодо імпорту у їх просуванні на нашому ринку ще не гарантують успіх українським виробникам: проблема полягає у формуванні ключових компетенцій у виробничому секторі, що потребує висококваліфікованого персоналу і тривалого часу, а також у розширенні реальних можливостей щодо спільного впровадження інноваційно-інвестиційних проектів у сфері R&D, які би знижували капітаємність наукомісткої фармацевтичної продукції на початкових стадіях життєвого циклу проектів і товарів.

Впровадження політики імпортозаміщення на фармацевтичному ринку веде за собою збільшення кількості робочих місць, підвищення зайнятості населення, зміцнення конкурентних позицій на ринку. Окрім цього, має місце й інноваційно-інвестиційний розвиток фармацевтичної промисловості, адже вітчизняні виробники повинні впроваджувати інноваційні технології та обладнання з метою ефективного заміщення імпорту. Проте програму імпортозаміщення, як показує світова практика, не слід планувати на довгострокову перспективу, оскільки вона передбачає створення для вітчизняних підприємств

Таблиця 1

Динаміка товарної структури зовнішньої торгівлі фармацевтичними товарами у 2005-2013 рр., тис. дол. США

Показники	Роки								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Експорт	82221,21	92487,6	129446,6	151071,8	150046,4	198519,5	195143,5	243458,2	251525
Імпорт	1043904,7	1384877,2	1931315,9	2433303,7	2130331,5	2445836	2878998,1	3307942,1	3099928
Імпорт / експорт	12,6963	14,9737	14,9198	16,1069	14,1978	12,3204	14,7532	13,5873	12,3245

Джерело: складено автором на основі даних [3]

надзвичайно пільгових умов, огорожувальних від конкуренції, тобто послаблюватиме пошук інноваційних ідей в реальному секторі економіки, зокрема, у сфері взаємопов'язаних з фармацевтикою технологій виробництва і збуту.

Зважаючи на високу конкуренцію на світовому фармацевтичному ринку та особливості виробництва фармацевтичної продукції в Україні, заходи з імпортозаміщення мають здійснюватися з урахуванням інтересів суспільства, принципів соціальної відповідальності кожного з учасників фарма-

цевтичного ринку та дотриманням прав іноземних виробників лікарських засобів.

Метою роботи є дослідження політики імпортозаміщення на вітчизняному фармацевтичному ринку та оцінювання діяльності суб'єктів фармацевтичної промисловості на основі виробничих функцій у контексті впровадження політики імпортозаміщення.

Виклад основного матеріалу. Фармацевтична промисловість є однією з ключових в розвитку економіки країни, адже лікарські препарати впливають на здоров'я людини, що є стратегічною цінністю будь-якої держави. Основні складові українського фармацевтичного ринку зображено на рис. 1.

Фармацевтичний ринок України характеризується тісною факторною взаємодією з іншими галузями і секторами економіки. Впродовж більше 20 років трансформації вітчизняної економіки ще й досі існує нераціональна структура виробництва у хімічній промисловості. Зростає експортне виробництво азотних добрив, сировиною для яких служить дефіцитний імпортований природний газ. Неспадаючими є темпи нарощення імпорту органічних препаратів, мила та миючих засобів, хімічних волокон, тобто тієї продукції, яка

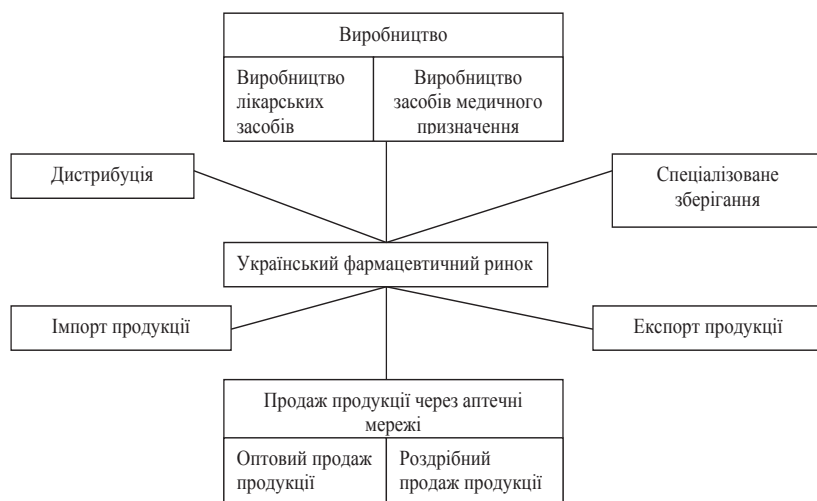

Рис. 1. Основні складові українського фармацевтичного ринку

Джерело: складено автором на основі [4]

Таблиця 2

Динаміка індексів зростання (спадання) вартості капіталу, праці і валової доданої вартості для фармацевтичних компаній за 2005-2012 рр.

№ з/п	Підприємства	Роки						
		2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011
Індекс зміни валової доданої вартості								
1.	ПАТ «Фармак»	1,5086	1,4649	1,4467	1,8509	1,3723	1,2105	1,1458
2.	ПАТ «Київмедпрепарат»	0,7836	0,8354	1,3442	1,2999	1,3568	0,9946	1,2429
3.	ПАТ «Галичфарм»	1,2604	1,8029	1,3221	1,0548	1,5512	1,1644	1,3419
4.	ПрАТ Виробничо-наукове підприємство «Укрзооветпромпостач»	1,2120	1,0584	0,9352	1,4209	1,0287	0,9823	1,2555
5.	ПАТ «Фармстандарт-Біолік»	1,6534	1,7293	0,9976	1,5942	1,1209	0,9794	1,4643
6.	ПАТ «Лубнифарм»	1,10	1,09	1,32	1,24	1,75	1,34	0,74
Індекс зміни основного капіталу								
1.	ПАТ «Фармак»	1,5086	2,4520	1,1578	1,0930	1,1399	1,1376	1,1026
2.	ПАТ «Київмедпрепарат»	1,0536	1,0218	3,0431	0,9064	1,0619	1,0037	1,1988
3.	ПАТ «Галичфарм»	2,4839	1,0710	1,6339	0,7072	3,8516	0,9559	1,0427
4.	ПрАТ Виробничо-наукове підприємство «Укрзооветпромпостач»	0,9459	1,2586	1,172	1,0029	1,0086	0,9922	0,8056
5.	ПАТ «Фармстандарт-Біолік»	1,1500	1,6256	0,9438	1,1470	1,0136	1,3983	1,1024
6.	ПАТ «Лубнифарм»	1,10	1,06	1,01	1,29	1,05	0,94	1,01
Індекс зміни витрат на оплату праці								
1.	ПАТ «Фармак»	1,5086	1,4407	1,6003	1,1503	1,4710	1,6319	1,2421
2.	ПАТ «Київмедпрепарат»	1,0248	1,1778	1,2136	1,1378	1,2009	1,1817	1,2158
3.	ПАТ «Галичфарм»	1,5918	1,1898	1,5065	1,1284	1,2449	1,2004	1,2892
4.	ПрАТ Виробничо-наукове підприємство «Укрзооветпромпостач»	1,2125	1,6951	1,2332	1,3293	1,2129	1,0346	0,7264
5.	ПАТ «Фармстандарт-Біолік»	0,9758	1,1573	1,2401	0,9863	1,2954	1,6469	0,9705
6.	ПАТ «Лубнифарм»	1,16	1,06	1,17	1,06	1,55	1,31	1,02

Джерело: складено автором на основі даних [14]

може вироблятися в достатній кількості і в Україні при умові повнішого використання діючих виробничих потужностей і швидшому освоєнні нових. Тому перспективні напрями імпортозаміщення в хімічній галузі мають бути спрямовані в першу чергу на поглиблення переробки, виготовлення готових виробів із залученням власної сировини, повного завантаження українських виробничих потужностей [2].

З метою розширення аналітичних можливостей дослідження діяльності фармацевтичних підприємств, особливо в напрямку факторного аналізу, що дозволяє виявити та мобілізувати резерви виробництва, слід побудувати виробничі функції. Вона має широке поле застосування, оскільки її аналіз дає змогу визначити [9; 10]: вклад кожного виробничого фактору в загальний приріст виробництва; динаміку ефективності виробничих факторів; співвідношення ексстенсивних та інтенсивних факторів економічного зростання.

Вагомим показником розвитку високотехнологічних галузей є обсяг валової доданої вартості та розподіл її між накопиченням та споживанням. Фармацевтична галузь станом на 2011 р. має найвищий показник створення валової доданої вартості на одну особу [11]. Додана вартість має важливе значення в обґрунтуванні результатів економічної діяльності окремого підприємства. Вона показує, з одного боку, результативність виробництва, а з іншого – рівень мотивації працівників до продуктивної праці.

Класичним прикладом функціональної моделі є модель Кобба-Дугласа (1), яка базується на концепції виробничої функції і за допомогою якої встановлюється залежність між витратами ресурсів і ви слідом [12, 13]:

$$Y = AK^\alpha L^\beta, \quad (1)$$

де Y – індекс зростання валової доданої вартості (ВДВ); K – індекс зростання витрат ресурсу «капітал» (X_1); L – індекс зростання витрат ресурсу «праця» (X_2); A , α , β – параметри виробничої функції.

Змінюючи значення витрат ресурсів L , K можна прогнозувати розмір результуючу змінну Y . При побудові виробничої функції розраховується коефіцієнт детермінації (R^2), як параметр статистичної надійності. Він показує, яка частина змін залежної змінної Y обумовлена змінами незалежних змінних (L , K). Вихідні дані для побудови виробничої функції для вітчизняних фармацевтичних компаній подано у табл. 2.

Виробничі функції для вітчизняних фармацевтичних підприємств представлені у табл. 3.

Проаналізувавши табл. 3, можна узагальнити, що інтенсивне економічне зростання спостерігається у двох фармацевтичних підприємств – ПАТ «Київмедпрепарат» та ПАТ «Лубнифарм», оскільки сума коефіцієнтів α та β більша за одиницю. Причому в обох компаніях має місце фондоінтенсивне економічне зростання, оскільки $\beta > \alpha$. В інших аналізованих підприємствах $\alpha + \beta < 1$, що свідчить про повільніше зростання випуску продукції, аніж зростання факторів «праця» та «капітал». На ПАТ «Фармстандарт-Біолік» множинний коефіцієнт детермінації (R^2) демонструє, що 97,33% зміни залежної змінної Y обумовлені зміною незалежних змінних величин L , K , а на ПАТ «Київмедпрепарат» даний показник становить 46,8%. Використовуючи отримані результати побудованих виробничих функцій, фармацевтичні підприємства мають можливість пошуку резервів для зростання розміру валової доданої вартості.

Значення коефіцієнтів еластичності α і β , вказують на те, що продуктивність ресурсу «праця» на ПАТ «Київмедпрепарат» була вищою за продуктивність ресурсу «капітал», оскільки при збільшенні витрат ресурсу L на 1% індекс валової доданої вартості збільшиться на 2,29% при постійному рівні капіталозатрат, у той час як при аналогічному зростанні витрат ресурсу K індекс валової доданої вартості збільшиться на 0,095%. Аналогічна ситуація з більшою продуктивністю ресурсу «праця», ніж ресурсу «капітал» спостерігається на ПрАТ Виробничо-наукове підприємство «Укрзоветпромстач» та ПАТ «Лубнифарм».

Найбільшими українськими фармацевтичними виробниками-експортерами є ПАТ «Київмедпрепарат» та ПАТ «Галичфарм». Частка витрат на оплату праці у загальних операційних витратах цих підприємств протягом 2006-2013 рр. коливається в межах 18-23%. Із проаналізованих в даній статті шести фармацевтичних виробників найвища частка витрат на оплату праці (25-35%) спостерігалась у ПрАТ Виробничо-наукове підприємство «Укрзоветпромстач» та ПАТ «Фармстандарт-Біолік» [14].

Основним видом діяльності представлених в даній статті фармацевтичних підприємств протягом 2005-2013 рр. є виробництво фармацевтичних препаратів та матеріалів. При цьому для досліджуваних підприємств характерна активна диверсифікація видів діяльності. Диверсифікація дає можливість компаніям «триматись на плаву» в умовах складної економічної кон'юнктури і поглиблення системної кризи в Україні в 2013-14 рр. Причини диверсифікації викликані бажанням підвищити ефективність діяльності підприємства

Таблиця 3

**Виробничі функції для вітчизняних фармацевтичних підприємств
(трендові моделі за 2005-2012 рр.)**

№ з/п	Підприємства	Виробничі функції	Параметри статистичної надійності
1.	ПАТ «Фармак»	$Y = 1,6244 X_1^{0,115} X_2^{-0,482}$	$R^2 = 0,62697$; $F = 3,36155$ Поміний зв'язок
2.	ПАТ «Київмедпрепарат»	$Y = 0,7627 X_1^{0,095} X_2^{2,293}$	$R^2 = 0,468$; $F = 1,760$ Помірний зв'язок
3.	ПАТ «Галичфарм»	$Y = 1,4145 X_1^{0,166} X_2^{-0,438}$	$R^2 = 0,5322$; $F = 2,2752$ Поміний зв'язок
4.	ПрАТ Виробничо-наукове підприємство «Укрзоветпромстач»	$Y = 1,0242 X_1^{-1,666} X_2^{0,717}$	$R^2 = 0,6878$; $F = 4,4061$ Поміний зв'язок
5.	ПАТ «Фармстандарт-Біолік»	$Y = 1,3967 X_1^{0,768} X_2^{-1,174}$	$R^2 = 0,9733$; $F = 72,8966$ Дуже високий зв'язок
6.	ПАТ «Лубнифарм»	$Y = 0,8588 X_1^{0,885} X_2^{1,675}$	$R^2 = 0,8103$; $F = 8,5444$ Високий зв'язок

Джерело: складено автором на основі даних [14]

не лише в даний момент, але й на довготривалу перспективу.

Для розвитку вітчизняної економіки застосування стратегій диверсифікації фармацевтичними підприємствами має велике значення. Стратегії диверсифікації виробництва є інструментом руху капіталу між галузями в рамках однієї держави, створення нових робочих місць, залучення інвестицій, розвитку самого виробництва, а також забезпечення імпортозаміщення [15].

Пов'язана диверсифікація спостерігається лише на ПАТ «Фармак», оскільки, окрім ключового напрямку діяльності, компанія займається оптовою та роздрібною торгівлею фармацевтичними товарами. «Майже» пов'язану диверсифікацію, окрім зазначених вище видів діяльності, мають ПАТ «Київмедпрепарат» (загальна медична практика), ПАТ «Галичфарм» (діяльність автомобільного вантажного транспорту), ПАТ «Фармстандарт-Біолік» (у 2010р. – діяльність автомобільного вантажного транспорту). Непов'язана диверсифікація спостерігається у ПрАТ Виробничо-наукове підприємство «Укрзоветпромстач» (виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах; виробництво пестицидів та інших агрохімічних продуктів) та ПАТ «Лубнифарм» (виробництво парфумерних та косметичних засобів; роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно з продовольчим асортиментом; інші види оптової торгівлі).

Висновки. Для впровадження політики імпортозаміщення у фармацевтичній галузі слід адаптувати наукову базу фармацевтики до сучасних

реалій, вдосконалити систему інноваційно-інвестиційного забезпечення, а при державних закупівлях посилити контроль різних інституцій за прозорістю трансакцій і надавати перевагу вітчизняним сертифікованим компаніям.

Впровадження політики імпортозаміщення у фармацевтичній галузі не може розглядатися лише у галузевому розрізі, так як виготовлювана продукція є синтезуючим результатом багатьох галузей, включаючи агробізнес, біотехнології, хімічну промисловість, сферу освіти і наукових досліджень, ІТ-технології тощо і зачіпає факторну взаємодію у політико-правовій, технологічній, організаційно-економічній, маркетинговій і соціальній площинах. Крім того, обслуговування імпорту та постійне зниження його обсягів в економіці України потребує відповідних валютних ресурсів, заміни імпорту високоякісною, аналогічною за функціональним призначенням вітчизняною продукцією, а також посилення мотивації топ-менеджменту по всій вертикалі управління щодо активізації інноваційної діяльності. В даному контексті особливо важливе значення мають інноваційні технології, які необхідно розглядати як своєрідне джерело створення і розвитку системних ресурсів – знань, досвіду, структурного (організаційного) капіталу, багатоврівневих технологічних систем (від технології виробництва ЛЗ і медично-фармацевтичного устаткування – до технології надання фармацевтичних послуг постачальниками, виробниками і різними посередниками – маркетинговими, логістичними та іншими структурами в різних секторах реальної і фінансової економіки).

Список літератури:

1. Приходько О. Імпортозаміщення на шляху до економічного зростання / 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.apteka.ua/article/79256>.
2. Пазізіна К.В., Пазізіна С.М. Імпортозаміщення в системі забезпечення економічних інтересів України / Сталий розвиток економіки: міжнародний науково-виробничий журнал. – 2013. – № 3. – С. 42-45.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Чорноротов О. / Фармацевтичний ринок України (підсумки 2010 року) / 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http://www.credit-rating.ua/img/st_img/AS/2011/08.07.2011/farm_ukraine_2010_\(08.07.11\).pdf](http://www.credit-rating.ua/img/st_img/AS/2011/08.07.2011/farm_ukraine_2010_(08.07.11).pdf).
5. Ліки вітчизняного виробництва в 2013 році становили понад 65% обсягу фармринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://health.unian.ua/country/880332-liki-vitchiznyanogo-virobnitstva-v-2013-rotsi-stanovili-ponad-65-obsyagu-farmrinku.html>.
6. В Україні ліцензії на імпорт лікарських засобів отримали 167 суб'єктів господарської діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/ukr/news/economic/v-ukraine-litsenzii-na-import-lekarstv-poluchili-167-subektov-18092013162600>.
7. Імпорт ліків припинено, імпортери очікують вирішення питання з ПДВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2014/04/9/437169/>.
8. Огляд фармацевтичного ринку України за I півріччя 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.credit-rating.ua/img/st_img/AS/2014/13.01.2014/Pharma_Ukr_I_pol_2013.pdf.
9. Шумська С.С. Виробнича функція в економічному аналізі: теорія та практика використання / Економіка і прогнозування: науково-аналітичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 138-153.
10. Грабовецький Б.Є., Шварц І.В., Виробничі функції в економічних дослідженнях / Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2013. – № 1. – С. 60-68.
11. Дацько О.І. Імпортозаміщення у фармацевтичній галузі як пріоритет стратегії соціальної безпеки України / 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://socpharm.nuph.edu.ua/files/2013/04/Art-D.pdf>.
12. Мних О.Б. Маркетинг у формуванні ринкової вартості машинобудівного підприємства: теорія і практика : монографія. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 428 с.
13. Фецир Р.В. Економіко-математичне моделювання : навчальний посібник. – Львів, 2012. – 340 с.
14. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://smida.gov.ua>.
15. Кисіль Т.В. Стратегія імпортозаміщення як перспективний напрямок розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємств машинобудівної галузі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2603>.

Гилета Ю. І.

Национальный университет «Львовская политехника»

ОЦЕНКА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ОСНОВЕ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ФУНКЦИЙ В КОНТЕКСТЕ ВНЕДРЕНИЯ ПОЛИТИКИ ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЯ

Резюме

В статье раскрыто содержание современной политики импортозамещения в фармацевтической отрасли Украины. Проанализирована динамика товарной структуры внешней торговли фармацевтическими товарами в 2005-2013 гг. Построенные производственные функции для фармацевтических предприятий позволяют провести сравнительную оценку эффективности использования производственных ресурсов для фармацевтических предприятий с разным уровнем диверсификации производства и выявить перспективы наращивания. Проведен анализ диверсификации видов деятельности фармацевтических компаний.

Ключевые слова: фармацевтический рынок, импортозамещение, производственная функция, предприятия, диверсификация.

Gileta Y. I.

National University «Lviv Polytechnic»

ASSESSMENT OF PHARMACEUTICAL INDUSTRY BASED ON PRODUCTION FUNCTIONS IN THE CONTEXT OF THE POLICY OF IMPORT SUBSTITUTION

Summary

This paper reveals the content of modern policy of import substitution in the pharmaceutical industry in Ukraine. The dynamics of the commodity structure of foreign trade of pharmaceutical products in the 2005-2013 is analyzed. Production functions are constructed for pharmaceutical companies and allow a comparative assessment of efficiency of production resources for pharmaceutical companies with different levels of diversification of production capacity and identify prospects. The diversification of activities of pharmaceutical companies is analysed.

Key words: pharmaceutical market, import substitution, product function, enterprises, diversification.

УДК 351:338.43(477)

Голуб Т. І.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДЕРЖАВНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

У статті визначено основні складові державної протекціоністської політики в країнах ЄС, США та інших та сформовані пріоритетні напрями та заходи державної підтримки аграрного сектора України. Також проведений аналіз порівняльних рівнів бюджетної підтримки сільського господарства країн ЄС, США, Польщі, Угорщини, Чехії, Росії та України. Виділено спільні особливості державного протекціонізму аграрного сектору економіки для майже всіх розвинутих країн.

Ключові слова: протекціонізм, державна підтримка, країни ЄС, аграрний сектор.

Постановка проблеми. Протягом двох десятиліть в аграрному секторі України проводились реформи, які не лише не дали значних результатів та не підвищили соціально-економічної та технологічної ефективності виробництва, але й навпаки, призвели до суттєвого накопичення проблем, які неможливо вирішити без здійснення заходів державного протекціонізму. Основними з них залишається загострення диспропорцій між вартістю засобів виробництва та ціною виробленої за їх допомогою сільськогосподарської продукції, зниження рівня іноземних інвестицій через відсутність політичної та макроекономічної стабільності, критична зношеність виробничих фондів та недосконалість механізму користування земельними ресурсами тощо. Також додає складності погіршення соціального стану мешканців сільської місцевості та деформація інфраструктури аграрних ринків та способів коригування їх кон'юнктури. Це і визначає актуальність даного дослідження.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку організаційно-практичних засад розвитку національної аграрної політики та зближення її з європейськими аналогами внесли такі вчені, як В. Андрійчук, С. Абдуллаєв, Ю. Білик, І. Бетлій, М. Ванієва, М. Корецький, В. Кушмаєва, М. Латинін, Т. Лозинська, П. Макаренко, Л. Мельник, П. Саблук, Ю. Ульяновченко та ін.

Проте в сучасних особливих умовах становлення цивілізованої ринкової економіки в Україні на базі попередніх здобутків видатних українських та зарубіжних вчених є потреба поглиблювати і поширювати дослідження в цьому напрямку.

Постановка завдання. Потребують узагальнення складові елементи механізму державного протекціонізму аграрного сектора економіки. Не враховано наслідки недосконалість цього механізму для функціонування сільськогосподарських та переробних підприємств після вступу України